

Miljödepartementet
Miljöprövningsenheten
103 33 Stockholm

m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian "Åtgärder för att underlätta brådskaande lagring av timmer i samband med covid-19"

Boverket har anmodats att yttra sig över promemoria från Miljödepartementet (Dnr M2020/00780/Me). I denna redovisas förslag till undantag från prövning av miljötillstånd i ett par miljöbalksförordningar i syfte att möjliggöra tillfällig lagring av timmer utomhus.

- Boverket värderar inte innehållet i de föreslagna författningsändringarna som sådana då dessa inte omfattas av Boverkets förvaltningsområde.
- Boverket måste däremot konstatera att enbart dessa lättnader i miljöprövningsplikten inte i sig själva åstadkommer önskat resultat, då bygglovsplikt och eventuell miljöprövning parallellt kan aktualiseras utifrån plan- och bygglagens bestämmelser.
- Plan- och bygglagen har inte erhållit motsvarande normgivningsbemyndigande om undantag för de redovisade förhållandena om timmerlager, som gäller sedan tidigare vid inrättande av vårdplatser med anledning av pandemi.
- Till de delar som sådana upplag är hänförliga till insektsangrepp kan plan- och bygglagen tillämpas i relevant utsträckning utifrån bestämmelsen i 16 kap. 13 § PBL som avser "naturhändelse".

Förslaget innebär undantag från ansökan om miljötillstånd och tillhörande hantering, om ej betydande miljöpåverkan föreligger enligt förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt miljöprövningsförordningen (2013:251).

Förslaget är tidsbegränsat att gälla som längst till och med 31 mars 2021 och är hänförligt till en väsentligt minskad efterfrågan på timmer och andra trävaror, framförallt på exportmarknaden. En försvårande faktor för lagringsbehovet beror på pågående insektsangrepp från granbarkborre.

I regeringens proposition (2019/20:152) om undantag från plan- och bygglagen (2010:900) vid spridning av en samhällsfarlig sjukdom, infördes ett generellt normgivningsbemyndigande för regeringen. Syftet var att möjliggöra ett snabbt ökat antal vårdplatser. Bemyndigandet var motiverat av epidemiologiska skäl. I propositionen konstateras emellertid att:

”Sammanfattningsvis kan det konstateras att det finns flera bestämmelser i plan- och bygglagen som inte är ändamålsenligt utformade när samhället snabbt behöver vidta åtgärder för att behovet av hälso- och sjukvård ska kunna tillgodoses vid en pandemi eller liknande situation” (s 8).

Boverket kan verifiera denna iakttagelse. Framlagda förslag avser enbart miljöbalken och följdförfattningar. Boverket värderar inte innehållet i de föreslagna författningsändringarna som sådana då dessa inte ingår i Boverkets förvaltningsområde.

Vad gäller eventuella konsekvenser för plan- och bygglagens (PBL:s) vidkommande, noterar Boverket följande:

Upplag eller materialgårdar av det slag som promemorian aktualiserar, kan medföra bygglovsprövning enligt 9 kap. 1 § PBL, om åtgärden endera vidtas på en nyanlagd depå eller förutsätter utbyggnad av befintliga upplag eller materialgårdar. Inom detaljplan kan också marklov aktualiseras (9 kap. 12 § PBL).

Plan- och byggförordningen 6 kap. 1 § 2 anger specifikt bygglovsplikt för upplag och materialgårdar. (Undantag gäller för dock för ekonomibyggnad inom skogsbruksfastighet enligt 9 kap. 3 § PBL).

Tidigare nämnda förslag till undantag från plan- och bygglovskrav i PBL för inrättande av vårdplatser 2020, täcker inte dessa slags behov, utan är mer snarlikt det tidigare – och kvarstående - bemyndigandet till regeringen från 2005 att undanta vissa bestämmelser med anledning av s.k. naturhändelser. Bakgrunden bestod då av röjning och omhändertagande av stora mängder stormfälld skog. Bestämmelsen återfinns i nuvarande 16 kap. 13 § PBL.

Till de delar som upplag är hänförliga till insektsangrepp i skog, kan plan- och bygglagen synbarligen och i enlighet med regeringens föreskriftsrätt, medge undantag med stöd av 16 kap. 13 § PBL som avser ”naturhändelse med synnerligen omfattande negativa effekter på miljön eller egendom”.

Trots den förenklade reglering av miljötillstånd som det nuvarande förslaget skulle medföra, påverkar detta inte eventuella krav på

miljökonsekvensbedömning av åtgärder enligt PBL som skulle kunna aktualiseras i detaljplan och vid bygglov utanför detaljplanelagt område som ska väga in de allmänna intressena i 2 kap. PBL. Ett särskilt förhållande råder om betydande miljöpåverkan kan befaras. De menliga konsekvenserna av utflöde av lakvatten vid vattenbeljutning av timmerlager är väl kända. Upplag i vattentäkt eller i närheten av sådan är inte heller tillåtlig enligt förslaget.

Nödvändigheten av att förflytta stora mängder timmer från avverkningsplatser i skogsterräng för att undvika påbörjade eller befarade angrepp av granbarkborre, kan samtidigt antagas öka trycket på tillgång till såväl befintliga, tillbyggda som nya lagringsterminaler och upplag men också på transportsystem och vägförbindelser av tillräckliga prestanda. I dessa fall kan omgivningspåverkan på både människors hälsa och säkerhet och miljö aktualiseras.

Konflikter med detaljplanebestämmelser kan förväntas i sammanhållen bebyggelse, vilket inte bara föranleder behov av bygglovsbefrielse utan också eventuell dispens för planavvikelse. Dessa konsekvenser har inte beaktats i förslaget. Det finns också ett behov av att tillse att tillfälliga upplag återställs efter given tidsfrist då dessa annars lätt kan utgöra kvarstående barriärer i bebyggelsemiljöer.

Boverket konstaterar att ingen uppskattning av lagringsbehovet har framställts, utöver att det är stort. Författningstexten i ändringsförslagen i miljöförordningarna behandlar inte heller undantag med anledning av insektsangrepp varvid den delen faller utanför undantagsreglerna.

Sammanfattningsvis måste Boverket anmäla att enbart de föreslagna lättnaderna i miljöprövningsplikten inte på egen hand åstadkommer önskat resultat i förenklande syfte, då bygglovsplikt och eventuell miljöprövning parallellt kan aktualiseras utifrån plan- och bygglagens bestämmelser.

I detta ärende har generaldirektör Anders Sjelvgren beslutat. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Göran Persson, rättschef Yvonne Svensson, enhetschef Sofie Adolfsson Jörby och jurist Jörgen Lundqvist deltagit.

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Jörgen Lundqvist
jurist